

Βρυξέλλες, 5.6.2019
COM(2019) 540 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ενισχυμένη εποπτεία – επικαιροποίηση – Ελλάδα, Ιούνιος 2019

{SWD(2019) 540 final}

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Οι οικονομικές εξελίξεις και πολιτικές στην Ελλάδα παρακολουθούνται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013⁽¹⁾. Με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα⁽²⁾ αναγνωρίζεται το γεγονός ότι, μεσοπρόθεσμα, η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει να θεσπίζει μέτρα για την αντιμετώπιση πηγών ή πιθανών πηγών οικονομικών και χρηματοοικονομικών δυσκολιών, εφαρμόζοντας παράλληλα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη στήριξη ισχυρής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Η ενισχυμένη εποπτεία παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων και τη συνέχιση της εφαρμογής πολιτικών που απαιτούνται για τη διασφάλιση βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης. Προβλέπει την τακτική αξιολόγηση των πρόσφατων οικονομικών και χρηματοπιστωτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, καθώς και την παρακολούθηση των όρων χρηματοδότησης του δημόσιου χρέους και επικαιροποιήσεις της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους. Η ενισχυμένη εποπτεία αποτελεί επίσης τη βάση για την αξιολόγηση της γενικής δέσμευσης που ανέλαβε η Ελλάδα έναντι της Ευρωζώνης, που συνεδρίασε στις 22 Ιουνίου 2018, να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ), καθώς και να εξασφαλίσει ότι διασφαλίζονται οι στόχοι των σημαντικών μεταρρυθμίσεων που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων χρηματοδοτικής συνδρομής. Η Ελλάδα επανέλαβε αυτές τις δεσμεύσεις στη δήλωση της Ευρωζώνης της 5ης Απριλίου 2019⁽³⁾. Στο πλαίσιο αυτό, η ενισχυμένη εποπτεία παρέχει τη βάση για την παρακολούθηση της υλοποίησης των ειδικών δεσμεύσεων για την ολοκλήρωση των βασικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του προγράμματος σε έξι κύριους τομείς με συμφωνηθείσες προθεσμίες έως τα μέσα του 2022, και συγκεκριμένα: i) δημοσιονομικές και δημοσιονομικές-διαρθρωτικές πολιτικές, ii) κοινωνική πρόνοια, iii) χρηματοπιστωτική σταθερότητα, iv) αγορές εργασίας και προϊόντων, v) ιδιωτικοποιήσεις και vi) εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης⁽⁴⁾. Δεκαπέντε ειδικές δεσμεύσεις έχουν προθεσμία έως τα μέσα του 2019 και η σχετική πρόοδος αξιολογείται στην παρούσα έκθεση.

Πρόκειται για την τρίτη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα. Εκδίδεται παράλληλα με την αξιολόγηση του προγράμματος σταθερότητας της Ελλάδας και τη σύσταση της Επιτροπής για ειδικές συστάσεις προς την Ελλάδα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η παρούσα έκθεση βασίζεται στα πορίσματα αποστολής που πραγματοποίησε η Επιτροπή στην Αθήνα, μεταξύ 6 και 8 Μαΐου 2019, σε συνεργασία με την ΕΚΤ⁽⁵⁾. Το ΔΝΤ συμμετείχε στο πλαίσιο του κύκλου εποπτείας του άρθρου IV του 2019, ενώ ο ΕΜΣ συμμετείχε στο πλαίσιο του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και σύμφωνα με το μνημόνιο συνεννόησης, της 27ης Απριλίου 2018, για τις σχέσεις εργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΕΜΣ.

Στις 22 Ιουνίου 2018, η Ευρωζώνη συμφώνησε ότι η δέσμη μέτρων ελάφρυνσης του χρέους για την Ελλάδα θα πρέπει να περιλαμβάνει κίνητρα για να εξασφαλιστεί η αποφασιστική και διαρκής εφαρμογή των μεταρρυθμιστικών μέτρων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος. Για τον σκοπό αυτόν, η εφαρμογή ορισμένων από τα συμφωνηθέντα μέτρα για το χρέος θα τεθεί στη διάθεση της Ελλάδας υπό την προϋπόθεση της συμμόρφωσής της με τις δεσμεύσεις της για συνέχιση και ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων, βάσει θετικών εκθέσεων στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας, σε εξαμηνιαίες δόσεις έως τα μέσα του 2022. Μετά τη συνεδρίαση της Ευρωζώνης της 5ης Απριλίου 2019, αποδεσμεύτηκε η πρώτη δόση των μέτρων για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, αφού λήφθηκε υπόψη η αξιολόγηση της

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 472/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, για την ενίσχυση της οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας των κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες αναφορικά με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα, ΕΕ L 140 της 27.5.2013, σ. 1.

⁽²⁾ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1192 της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2018, σχετικά με την ενεργοποίηση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα, ΕΕ L 211 της 22.8.2018, σ. 1, και εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/338 της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2019, σχετικά με την παράταση της ενισχυμένης εποπτείας για την Ελλάδα.

⁽³⁾ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/04/05/eurogroup-statement-on-greece-of-5-april-2019/>

⁽⁴⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf

⁽⁵⁾ Μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ συμμετείχαν στην αποστολή ελέγχου σύμφωνα με τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ και, ως εκ τούτου, παρείχαν εμπειρογνομία σχετικά με τις πολιτικές για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και μακροοικονομικά κρίσιμα ζητήματα, όπως τους πρωταρχικούς δημοσιονομικούς στόχους και τις ανάγκες βιωσιμότητας και χρηματοδότησης. Της αποστολής ελέγχου προηγήθηκε τεχνική αποστολή από την 1η έως τις 4 Απριλίου.

υλοποίησης των ελληνικών δεσμεύσεων για τα τέλη του 2018, σε επικαιροποιημένη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 3 Απριλίου 2019⁽⁶⁾.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας αναμένεται να συνεχιστεί το 2019. Μετά από ετήσιο ρυθμό αύξησης ύψους 1,9 % το 2018, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ προβλέπεται να φθάσει στο 2,2 % τόσο το 2019 όσο και το 2020, στηριζόμενη κυρίως στην εγχώρια ζήτηση. Η ιδιωτική κατανάλωση συνέβαλε σταθερά στην ανάκαμψη και προβλέπεται να σημειώσει ικανοποιητικές επιδόσεις και το 2019. Η δημόσια κατανάλωση μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη κατά το τρέχον έτος σύμφωνα με τα δημοσιονομικά προγράμματα, αν και το ελληνικό ιστορικό υποεκτέλεσης των δαπανών συνεπάγεται πιθανότητα δυσμενέστερων αποτελεσμάτων. Το ίδιο ισχύει και για τις δημόσιες επενδύσεις, ενώ η ανάκαμψη των επενδύσεων σε κατοικίες υποδηλώνει ότι η στεγαστική αγορά βρίσκεται σε τροχιά εξομάλυνσης παρά τις αντιξοότητες λόγω της συνεχιζόμενης συρρίκνωσης της προσφοράς τραπεζικών πιστώσεων σε αυτό το τμήμα της αγοράς. Οι ισχυρές εξαγωγικές επιδόσεις αποτέλεσαν βασικό μοχλό ανάπτυξης το 2018, αλλά αναμένεται να μετριαστούν το 2019 εν μέσω της επιβράδυνσης του εξωτερικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, εξακολουθεί να προβλέπεται ότι οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών θα αυξηθούν κατά σχεδόν 5 % το 2019 και σχεδόν 4 % το 2020 σε πραγματικούς όρους.

Η αγορά εργασίας παρουσιάζει περαιτέρω βελτίωση, αν και η μείωση της ανεργίας σταμάτησε τον Οκτώβριο του 2018 στο 18,6 % και η ανεργία κυμάνθηκε σε αυτά τα επίπεδα έως τον Φεβρουάριο του 2019. Η απασχόληση εξακολουθούσε να σημειώνει ετήσια αύξηση 2,4 % τον Φεβρουάριο, αν και αυτό αντικατοπτρίζει προηγούμενη αύξηση της απασχόλησης και όχι πρόσφατη βελτίωση. Προβλέπεται λεπτομερής παρακολούθηση για να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της πρόσφατης αύξησης του κατώτατου μισθού και της κατάργησης του υποκατώτατου μισθού στον ρυθμό ανάκαμψης της αγοράς εργασίας. Ο πληθωρισμός αναμένεται να παραμείνει συγκρατημένος καθ' όλη τη διάρκεια του 2019 και να αυξηθεί μόνο μετά το 2020, καθώς θα κλείνει το κενό παραγωγής.

Στις προβλέψεις επικρατούν οι πιθανότητες δυσμενέστερων αποτελεσμάτων βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Οι προβλέψεις βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε τεχνικές παραδοχές σχετικά με την πλήρη εκτέλεση των ανώτατων ορίων του προϋπολογισμού για τις επενδύσεις και τις τακτικές δαπάνες. Οι ευπάθειες του τραπεζικού τομέα και το αυξανόμενο μισθολογικό κόστος ενδέχεται να αποτελέσουν περαιτέρω προκλήσεις για την ανάκαμψη της εγχώριας ζήτησης, και ιδίως των επενδύσεων. Σε περίπτωση που η επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι μεγαλύτερη από την αναμενόμενη ή σε περίπτωση μεγαλύτερης επιβάρυνσης της Ελλάδας λόγω αυτού του γεγονότος, η ανάκαμψη μπορεί να αποδειχθεί βραδύτερη.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η Ελλάδα υπερκάλυψε τον συμφωνηθέντα στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5 % του ΑΕΠ το 2018, κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης υποεκτέλεσης των ανώτατων ορίων δαπανών, ιδίως για τις δημόσιες επενδύσεις. Το ονομαστικό ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης κατέγραψε πλεόνασμα (1,1 % του ΑΕΠ) για τρίτο κατά σειρά έτος, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα που παρακολουθείται στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας ανήλθε σε 4,3 % του ΑΕΠ, υπερβαίνοντας κατά πολύ τον στόχο. Το πρωτογενές πλεόνασμα θα ήταν ακόμη μεγαλύτερο, αλλά τα δημοσιονομικά περιθώρια που προέκυψαν έδωσαν στις αρχές τη δυνατότητα να προβούν σε εκκαθάριση απρόβλεπτων υποχρεώσεων, κατόπιν απόφασης Δικαστηρίου, και στην καταβολή παροχών βάσει ελέγχου πόρων στα νοικοκυριά, στα τέλη του 2018. Ως επί το πλείστον, η υποεκτέλεση των δαπανών οφείλεται στον καθορισμό ανώτατων ορίων του προϋπολογισμού πάνω από την πραγματική ικανότητα πραγματοποίησης δαπανών των δημοσιονομικών μονάδων και αναδεικνύει την ανάγκη για κατάλληλη αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά τα μεγάλα προγράμματα δαπανών, καθώς και για ρεαλιστικές εκτιμήσεις του κόστους των νέων πολιτικών. Τα ζητήματα αυτά παρατηρούνται επί πολλά έτη. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα στηρίζουν τις αρχές στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν τους λόγους της συστηματικής υποεκτέλεσης των δαπανών, προκειμένου να βελτιωθούν οι δημοσιονομικές πρακτικές και να

⁽⁶⁾ Όσον αφορά την προσαύξηση επιτοκίου, δεδομένου ότι το ήμισυ του ποσού των δόσεων του προηγούμενου έτους και το σύνολο του ποσού των δόσεων του τρέχοντος έτους ήταν επιλέξιμα για απαλλαγή, τα μέτρα για το χρέος που εξαρτώνται από την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών ανήλθαν, κατ' εξαίρεση, σε περίπου 970 εκατ. EUR. <https://www.esm.europa.eu/press-releases/efsf-approves-reimbursement-and-reduction-step-interest-margin-greece>

αξιοποιηθούν πλήρως οι πόροι που διατίθενται για δημόσιες επενδύσεις, τόσο από ενωσιακές όσο και από εθνικές πηγές, με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης.

Στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, που δημοσιεύτηκαν πριν από την έγκριση των νέων δημοσιονομικών μέτρων στις 15 Μαΐου 2019, επισημαίνεται ότι το πρωτογενές πλεόνασμα θα ανέλθει στο 3,6 % του ΑΕΠ το 2019, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο (κατά 0,5 % του ΑΕΠ) σε σύγκριση με την προβολή των ελληνικών αρχών στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας. Η διαφορά στις προβλέψεις οφείλεται, κυρίως, στο ευνοϊκότερο μακροοικονομικό σενάριο των αρχών και στην προσέγγισή τους όσον αφορά την κατανομή του προϋπολογισμού δημόσιων επενδύσεων μεταξύ οντοτήτων εντός και εκτός της γενικής κυβέρνησης. Πιο συγκεκριμένα, αυτό συνεπάγεται την ανακατανομή μέρους των δαπανών που είχαν προηγουμένως προβλεφθεί για επενδύσεις σε επιχορηγήσεις προς κρατικές επιχειρήσεις, χωρίς οι αποδέκτες να χρησιμοποιούν τις επιχορηγήσεις για πρόσθετες δαπάνες. Η εν λόγω λογιστική πράξη έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του ισοζυγίου στην προβολή των αρχών (0,3 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,2 % του ΑΕΠ το 2020). Ελλείψει επαρκών πληροφοριών σχετικά με τη φύση ή τους συγκεκριμένους αποδέκτες των πρόσθετων επιχορηγήσεων, η εν λόγω ανακατανομή δαπανών δεν αντικατοπτρίζεται στις προβολές των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Αντιθέτως, οι δημοσιονομικές προβολές των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων στηρίζονται στην παραδοχή της πλήρους εκτέλεσης των ανώτατων ορίων σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική.

Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας, οι ελληνικές αρχές ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να μην εφαρμόσουν την εκ των προτέρων νομοθετημένη δέσμη μέτρων σχετικά με την πίστωση φόρου εισοδήματος, η οποία επρόκειτο να αρχίσει να ισχύει τον Ιανουάριο του 2020. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα προβούν στη λήψη μέτρων που διευρύνουν τη φορολογική βάση και δημιουργούν δημοσιονομικά περιθώρια ύψους 1 % του ΑΕΠ για μεταρρυθμίσεις του φορολογικού συστήματος που ενισχύουν την ανάπτυξη.

Στις 15 Μαΐου 2019, και άρα μετά την υποβολή του προγράμματος σταθερότητας, οι αρχές ενέκριναν δέσμη μόνιμων δημοσιονομικών μέτρων τα οποία, κατά την εκτίμηση των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, θα έχουν δημοσιονομικό κόστος άνω του 1 % του ΑΕΠ το 2019 και μετά. Τα μέτρα περιλαμβάνουν νέες ρυθμίσεις πληρωμής με δόσεις για φορολογικές και ασφαλιστικές οφειλές, καθώς και οφειλές προς δήμους, μειώσεις επιλεγμένων συντελεστών ΦΠΑ, την καθιέρωση 13ης σύνταξης, και την ανατροπή της προηγούμενης μεταρρύθμισης των συντάξεων επιζώντων. Από τις προβολές των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων προκύπτει ότι η έγκριση των δημοσιονομικών μέτρων στις 15 Μαΐου 2019 θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη του συμφωνηθέντος στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5 % του ΑΕΠ το 2019 και μετά. Το μέγεθος του κινδύνου θα εξαρτηθεί από την επιτυχία των νέων ρυθμίσεων πληρωμής με δόσεις και τον αντίκτυπό τους στις ήδη υφιστάμενες. Επιπλέον, και όπως περιγράφεται στην αξιολόγηση του ελληνικού προγράμματος σταθερότητας, τα μέτρα εγείρουν επίσης ανησυχίες σχετικά με την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου (ΜΔΣ) σε διαρθρωτικούς όρους το 2020. Το φθινόπωρο του 2019, θα πραγματοποιηθεί επαναξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της αναθεώρησης του εφαρμοστέου δείκτη αναφοράς για την καθαρή αύξηση δαπανών το 2020.

Η ποιότητα των δημοσιονομικών μέτρων που εγκρίθηκαν στις 15 Μαΐου 2019 προκαλεί ανησυχία, δεδομένου του στόχου να καταστούν τα δημόσια οικονομικά πιο ευνοϊκά για την ανάπτυξη και να κατευθυνθεί υψηλότερο ποσοστό των κοινωνικών δαπανών προς τις ομάδες πληθυσμού με τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης φτώχειας. Για παράδειγμα, η διάρκεια των νέων ρυθμίσεων πληρωμής με δόσεις είναι πολύ μεγάλη (120 μηνιαίες πληρωμές) και οι ρυθμίσεις περιλαμβάνουν μόνο περιορισμένες διατάξεις για την αξιολόγηση της ικανότητας πληρωμής· υπενθυμίζεται ότι μια καίρια μεταρρύθμιση που τέθηκε σε εφαρμογή το 2013 αντικατέστησε όλα τα προηγούμενα συστήματα διακανονισμού με ενιαία «βασική» ρύθμιση, η οποία ήταν προσβάσιμη βάσει αυστηρών κριτηρίων επιλεξιμότητας. Οι χαμηλότεροι συντελεστές ΦΠΑ για τα προϊόντα διατροφής, τα εστιατόρια, τις υπηρεσίες εστίασης, την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο έρχονται σε αντίθεση με ένα σημαντικό μέτρο που εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2015, ενώ διατηρείται ο πολύ υψηλός συντελεστής του 24 % και αυξάνεται περαιτέρω το έλλειμμα ΦΠΑ, το οποίο είναι ήδη το 2ο υψηλότερο στην ΕΕ. Επιπλέον, η καθιέρωση μόνιμης 13ης σύνταξης και η χαλάρωση των κριτηρίων επιλεξιμότητας για τις συντάξεις επιζώντων μεταβάλλουν εν μέρει τα μέτρα που είχαν εγκριθεί το 2012 και το 2016, αντιστοίχως. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις θα αυξήσουν τις δημόσιες δαπάνες για συντάξεις, οι οποίες είναι ήδη οι υψηλότερες στην ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, και έρχονται σε αντίθεση με τα μέτρα που εγκρίθηκαν στον προϋπολογισμό του 2019, στο πλαίσιο του οποίου κατευθύνεται υψηλότερο ποσοστό των δαπανών για κοινωνικές παροχές προς τους νέους και τον πληθυσμό σε ηλικία εργασίας που αντιμετωπίζουν πολύ υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Συνολικά, τα εγκριθέντα μέτρα για τις συντάξεις και τον ΦΠΑ στοχεύουν στην κατανάλωση και θα απορροφήσουν

σημαντικό δημοσιονομικό περιθώριο, το οποίο προβλεπόταν, στη νομοθεσία που είχε θεσπιστεί το 2017, για μειώσεις των συντελεστών φορολόγησης της εργασίας και των επιχειρήσεων με σκοπό την ενίσχυση της ανάπτυξης.

Οι ελληνικές αρχές ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να εγκρίνουν ένα σύνολο πρόσθετων επεκτατικών δημοσιονομικών μέτρων για το 2020, το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους. Σε αυτά περιλαμβάνονται μειώσεις των φορολογικών συντελεστών, καθώς και η καθιέρωση σειράς απαλλαγών και φορολογικών δαπανών ή επιδοτήσεων. Οι αρχές έχουν παράσχει μόνο μερική εκτίμηση του δημοσιονομικού αντικτύπου των εν λόγω μέτρων, συνολικού ύψους 1,2 δισ. EUR ή 0,6 % του ΑΕΠ. Προς το παρόν, οι ανακοινώσεις αυτές παραμένουν δηλώσεις προθέσεων μελλοντικής πολιτικής, και θα μπορούσε να διενεργηθεί αξιολόγηση της ποιότητας των μέτρων και του αντικτύπου τους στην επίτευξη των συμφωνηθέντων δημοσιονομικών στόχων, μόνον εφόσον πράγματι κατατεθούν λεπτομερείς προτάσεις.

Οι ελληνικές αρχές έχουν επίσης ανακοινώσει την πρόθεσή τους να επανεξετάσουν τη συμφωνία που επιτεύχθηκε με τους Ευρωπαίους εταίρους, τον Ιούνιο του 2018, όσον αφορά τους στόχους για ετήσιο πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5 % του ΑΕΠ έως το 2022. Σε συνδυασμό με αυτό, οι αρχές εξετάζουν το ενδεχόμενο να μεταφέρουν μέρος των ταμειακών διαθεσίμων που προέκυψαν από την υπεραπόδοση της περιόδου 2016-2018 σε δεσμευμένο μεσεγγυητικό λογαριασμό. Τυχόν πρόταση που μεταβάλλει τη συμφωνία η οποία επιτεύχθηκε με τους Ευρωπαίους εταίρους, τον Ιούνιο του 2018, θα πρέπει να συζητηθεί στην Ευρωομάδα στο πλαίσιο επικαιροποιημένης ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους.

Τα δημόσια οικονομικά της Ελλάδας εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικούς δημοσιονομικούς κινδύνους σε σχέση με τις εν εξελίξει δικαστικές υποθέσεις και την πιθανή επέκταση των εξαιρέσεων από το ενιαίο μισθολόγιο. Δεν υπάρχουν νέες πληροφορίες σχετικά με την εκκρεμή υπόθεση για τις συντάξεις, μετά τη δημοσίευση της δεύτερης έκθεσης ενισχυμένης εποπτείας, και δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με τη συνταγματικότητα των περικοπών των εποχικών επιδομάτων. Επιπλέον, έχουν ήδη προκύψει κίνδυνοι για την ακεραιότητα του ενιαίου μισθολογίου, οι οποίοι εξακολουθούν να αποτελούν πηγή ανησυχίας. Απορρέουν κυρίως από την απόφαση εξαίρεσης ορισμένων υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών από το ενιαίο μισθολόγιο τον Οκτώβριο του 2018, απόφαση που έχει έκτοτε επεκταθεί και σε άλλους δημόσιους φορείς. Μολονότι το κόστος του εν λόγω μέτρου είναι σχετικά περιορισμένο, αυξάνει την πιθανότητα άσκησης προσφυγών από άλλες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων και/ή την πιθανότητα περαιτέρω επεκτάσεων διακριτικής ευχέρειας. Η καθιέρωση ενιαίου μισθολογίου ήταν μία από τις βασικές μεταρρυθμίσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων χρηματοδοτικής συνδρομής. Σε περίπτωση δικαστικών αποφάσεων που θα ανατρέπουν βασικά δομικά στοιχεία των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος, οι επαναλαμβανόμενες δημοσιονομικές επιπτώσεις αυτών των αποφάσεων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κυρίως με ενέργειες στο πλαίσιο του ίδιου τομέα πολιτικής.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του πλαισίου αποτίμησης του φόρου ακίνητης περιουσίας ΕΝΦΙΑ, αν και δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί οι προετοιμασίες για την αναπροσαρμογή των αξιών των ακινήτων στα μέσα του 2019. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τις επιχειρησιακές και νομικές πτυχές της διαδικασίας αποτίμησης, καθώς και τις πτυχές που άπτονται των πληροφοριακών συστημάτων, και συμφωνήθηκε ότι, στα μέσα του 2019, δεν θα χρειαστεί νέα πανελλαδική αποτίμηση από τους εκτιμητές (η οποία αποτελούσε ειδική δέσμευση). Ταυτόχρονα, χρειάζεται ακόμη να ολοκληρωθούν οι εργασίες για τη μερική αναπροσαρμογή των φορολογητέων αξιών των ακινήτων το 2019, την οποία ήδη προετοιμάζουν οι αρχές ως ενδιάμεσο βήμα προς την πλήρη ευθυγράμμιση των τιμών ζώνης για τον φόρο ακίνητης περιουσίας με τις τιμές της αγοράς έως το 2020.

Έχει σημειωθεί πρόοδος σε άλλες ελάσσονες μεταρρυθμίσεις της φορολογικής πολιτικής. Με τη βοήθεια τεχνικής υποστήριξης, διενεργούνται επί του παρόντος έλεγχοι για το σύστημα τελών χαρτοσήμου και για την ενδεχόμενη ατομική ευθύνη διευθυντικών στελεχών εταιρειών για φορολογικές παραβάσεις.

Η πρόσληψη προσωπικού στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) εξακολουθεί να γίνεται με αργούς ρυθμούς. Μόνο μια οριακή αύξηση παρατηρήθηκε κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019: εάν διατηρηθεί η τρέχουσα τάση στις προσλήψεις, υπάρχει κίνδυνος να μην τηρηθεί η ειδική δέσμευση για τα τέλη του 2019. Επιπλέον, νωρίτερα εφέτος λήφθηκαν ορισμένα συμπληρωματικά μέτρα για να διασφαλιστεί η συνέχιση της

ενίσχυσης των ικανοτήτων της Α.Α.Δ.Ε. και αναμένεται να δοθεί συνέχεια σε αυτά κατά τους προσεχείς μήνες, ιδίως σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, την εφαρμογή του σχεδίου στρατηγικής και τις ρυθμίσεις ΤΠ.

Η πρόοδος όσον αφορά τις άλλες δεσμεύσεις και τα επιμέρους σημεία των μεταρρυθμίσεων είναι ανομοιογενής. Όσον αφορά τα τελωνεία, σημειώθηκε συνεχής πρόοδος ως προς την υλοποίηση της στρατηγικής κατά του λαθρεμπορίου και του σχεδίου δράσης για τις δεξαμενές καυσίμων. Οι εργασίες για την προώθηση των ηλεκτρονικών πληρωμών προχωρούν ικανοποιητικά, ενώ από την άλλη πλευρά το σχεδιαζόμενο μητρώο περιουσιακών στοιχείων δεν έχει ολοκληρωθεί. Τέλος, πρόσφατη τροποποίηση της νομοθεσίας δημιουργεί πιθανές επικαλύψεις μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και της Α.Α.Δ.Ε., και είναι απαραίτητο να συμφωνηθεί ένα πλαίσιο συνεργασίας.

Τα αποτελέσματα του πρώτου τριμήνου του 2019 σχετικά με τους βασικούς δείκτες επιδόσεων που καθορίστηκαν από την Α.Α.Δ.Ε. εμφανίζουν ανομοιογενή εικόνα. Η είσπραξη των φόρων υπήρξε κατώτερη του στόχου, ενώ επιτυγχάνονται βασικοί δείκτες επιδόσεων στους περισσότερους άλλους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της είσπραξης κατόπιν ελέγχων. Το Κοινό Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.) εξακολουθεί να εκπληρώνει τους στόχους του ως προς την είσπραξη οφειλών κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι είναι πιο φιλόδοξοι απ' ό,τι οι στόχοι για το προηγούμενο έτος, μολονότι η είσπραξη οφειλών τον Απρίλιο του 2019 μειώθηκε σε ετήσια βάση. Η Α.Α.Δ.Ε. και το Κ.Ε.Α.Ο. καταβάλλουν προσπάθειες για την ενίσχυση της συνεργασίας τους εντός ενός συνεκτικού πλαισίου. Εν προκειμένω, θα πρέπει να εγκριθεί, χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις, σχετική νομοθεσία που θα επιτρέπει στο Κ.Ε.Α.Ο. να εφαρμόζει την κατάταξη της Α.Α.Δ.Ε. για πρόσωπα/οντότητες που θεωρούνται ότι έχουν «μη εισπράξιμες» οφειλές.

Εγκρίθηκαν νέες ρυθμίσεις πληρωμής φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών, καθώς και οφειλών προς δήμους, σε έως και 120 μηνιαίες δόσεις. Το γεγονός αυτό μεταβάλλει μια καίρια μεταρρύθμιση που τέθηκε σε εφαρμογή το 2013, η οποία αντικατέστησε τα προηγούμενα συστήματα διακανονισμού με ενιαία «βασική» ρύθμιση, προσβάσιμη βάσει αυστηρών κριτηρίων επιλεξιμότητας, κατά τρόπο που επαναφέρει προβλήματα σχεδιασμού των προηγούμενων ρυθμίσεων. Ενώ το πεδίο των ασφαλιστικών οφειλών είναι περισσότερο στοχευμένο, καθώς επικεντρώνεται στους αυτοαπασχολούμενους και συνδέει τα δικαιώματα με τις εισφορές, στη νέα ρύθμιση για πληρωμή με δόσεις δεν δίνεται κάποια συγκεκριμένη προτεραιότητα όσον αφορά την επιλεξιμότητα ή την εκ των προτέρων αξιολόγηση βιωσιμότητας. Με βάση την εμπειρία του παρελθόντος, η αναγγελία νέας ρύθμισης πληρωμής με δόσεις μπορεί να συνέβαλε στην επιδείνωση της είσπραξης εσόδων και μπορεί να ενέχει κινδύνους για την πειθαρχία όσον αφορά την αποπληρωμή.

Η πρόοδος όσον αφορά την εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων οφειλών παραμένει απογοητευτική. Οι ελληνικές αρχές έχουν δεσμευτεί να εκκαθαρίσουν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους, να αποφύγουν τη συσσώρευση νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών (διαρκής δράση) και να ολοκληρώσουν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που προσδιορίστηκαν από το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ελλάδας, έως τα μέσα του 2019. Παρά το γεγονός ότι το καθαρό ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών έχει μειωθεί αφότου ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα, ο ρυθμός μείωσής τους έχει επιβραδυνθεί σημαντικά και εξακολουθούν να προκύπτουν νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές σε ορισμένους τομείς. Το σύνολο των καθαρών ληξιπρόθεσμων οφειλών στα τέλη Μαρτίου του 2019 ανερχόταν σε 1,4 δισ. EUR και, παρόλο που ήταν χαμηλότερο κατά 0,3 δισ. EUR απ' ό,τι στο τέλος του προγράμματος (τον Αύγουστο του 2018), είναι στο ίδιο επίπεδο που βρισκόταν στα τέλη Δεκεμβρίου του 2018. Από το συνολικό ποσό των 7 δισ. EUR που εκταμιεύθηκε για την εκκαθάριση ληξιπρόθεσμων οφειλών κατά τη διάρκεια του προγράμματος, ποσό 0,1 δισ. EUR παρέμεινε αχρησιμοποίητο έως τα τέλη Απριλίου του 2019.

Οι αρχές εφαρμόζουν επί του παρόντος διαρθρωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων διαχείρισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών, με βάση τις συστάσεις συστημικού χαρακτήρα τις οποίες εξέδωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ελλάδας. Προς τον σκοπό αυτόν, οι αρχές σημείωσαν πρόοδο στην εφαρμογή δύο σχεδίων δράσης, στους τομείς αρμοδιότητας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και της Α.Α.Δ.Ε., αντιστοίχως. Η συνολική υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και στα δύο σχέδια δράσης θα αξιολογηθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ελλάδας, στα μέσα του 2019, στο πλαίσιο του ελέγχου παρακολούθησης.

Συμφωνήθηκε να καταργηθούν οι εκ των προτέρων έλεγχοι που διενεργούσε το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ελλάδας σε φορείς εκτός κεντρικής κυβέρνησης. Οι αρχές τροποποίησαν τη σχετική νομοθεσία, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα νοσοκομεία και ο οργανισμός κοινωνικών παροχών δεν θα υπόκεινται πλέον σε εκ των προτέρων ελέγχους, ενώ η κατάργηση των ελέγχων θα πραγματοποιηθεί στα τέλη Ιουλίου του 2019 για τα υπόλοιπα εκτός προϋπολογισμού ταμεία και τους δήμους, λαμβάνοντας υπόψη εκτιμήσεις ικανότητας. Οι αρχές

έχουν δεσμευτεί να προβούν σε σειρά συγκεκριμένων συμπληρωματικών δράσεων, με σκοπό να διασφαλιστεί η άνευ προβλημάτων κατάργηση των εκ των προτέρων ελέγχων, η οποία συμβάλλει στην ευθυγράμμιση της Ελλάδας προς τις διεθνείς πρακτικές. Οι αρχές δεν θα πρέπει να παρεκκλίνουν από το σχέδιο εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων οφειλών στο σύνολό του και θα πρέπει να εφαρμόσουν συμπληρωματικές δράσεις που στοχεύουν στις διαρθρωτικές πηγές της δημιουργίας ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Όσον αφορά άλλες μεταρρυθμίσεις της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, οι αρχές προχωρούν στην εφαρμογή Ενιαίου Λογαριασμού Θεσαυροφυλακίου στην Τράπεζα της Ελλάδος και στην κατάρτιση Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου. Τους πρώτους μήνες του 2019, σημειώθηκε κάποια πρόοδος στον Ενιαίο Λογαριασμό Θεσαυροφυλακίου, αν και τα σημαντικότερα μέτρα δεν έχουν ακόμη ληφθεί. Ένα σημαντικό ενδιάμεσο βήμα ήταν η ανάπτυξη του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου για τον κρατικό προϋπολογισμό του 2019, πράγμα που οι αρχές θα χρειαστεί να αξιοποιήσουν περαιτέρω, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου έως το 2023.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Οι αρχές θέσπισαν πρόσφατα νομοθεσία με την οποία καταργούνται σημαντικά στοιχεία των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων που θεσπίστηκαν το 2012 και το 2016 και η οποία οδηγεί σε αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών ως ποσοστού του ΑΕΠ. Τον Μάιο του 2019, οι αρχές κατέργησαν τη μεταρρύθμιση των συντάξεων επιζώντων του 2016, η οποία είχε εκσυγχρονίσει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και τα είχε εναρμονίσει προς τις συνήθεις πρακτικές άλλων κρατών μελών, χαλαρώνοντας τα κριτήρια επιλεξιμότητας και αυξάνοντας τα δικαιώματα. Επιπλέον, οι αρχές επανέφεραν σε μόνιμη βάση τη 13η σύνταξη, η οποία είχε καταργηθεί το 2012. Τα δύο αυτά μέτρα θα μειώσουν το σχετικό μερίδιο των κοινωνικών παροχών προς όφελος των νέων και του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, ομάδες οι οποίες αντιμετωπίζουν πολύ υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας απ' ό,τι οι συνταξιούχοι.

Ο ρυθμός είσπραξης των ανακτήσεων στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σημείωσε πρόσφατα βελτίωση, και η είσπραξη των ανακτήσεων για το 2018 βρίσκεται επί του παρόντος σε εξέλιξη (ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2019). Περίπου το ένα τρίτο των ανακτήσεων ολοκληρώθηκε όσον αφορά τη χορήγηση φαρμάκων σε εξωτερικούς ασθενείς και τα φάρμακα που κυκλοφορούν μέσω των συμβεβλημένων με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. φαρμακείων, ενώ για τις ιδιωτικά παρεχόμενες υπηρεσίες το ποσό για το 2018 δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί ποσοτικά. Παρατηρούνται επίσης ορισμένες καθυστερήσεις στις ανακτήσεις για τα προηγούμενα έτη. Παρά τις βελτιώσεις στην είσπραξη, η δημιουργία νέων ανακτήσεων είναι υψηλή και έχει αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου σε επίπεδα τα οποία ενδέχεται να καταστούν σύντομα μη βιώσιμα. Αυτό τονίζει την ανάγκη να καταβληθούν πιο επίμονες προσπάθειες για την εφαρμογή διαρθρωτικών μέτρων σχεδιασμένων με σκοπό να περιοριστεί η ζήτηση που προκαλείται από την προσφορά. Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένα πρόσφατα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων αλλαγών στον μηχανισμό ανατιμολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων, οδεύουν προς λάθος κατεύθυνση και ενδέχεται να επιδεινώσουν την κατάσταση όσον αφορά τον καταμερισμό των επιβαρύνσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Η ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης προχωρεί, αλλά με βραδείς ρυθμούς και με σημαντικές διαφορές μεταξύ των περιοχών της χώρας. Οι αρχές εκπλήρωσαν τη δέσμευσή τους, για τα τέλη του 2018, να θέσουν σε λειτουργία τουλάχιστον 120 μονάδες πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, και έχουν εν τω μεταξύ υπερβεί τον στόχο με 124 τέτοιες μονάδες. Ωστόσο, η ευρύτερη ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης γίνεται με βραδείς ρυθμούς και με άνιση κατανομή μεταξύ των περιοχών της χώρας, εν μέρει λόγω δυσκολιών στην πρόσληψη γενικών ιατρών.

Η πρόοδος όσον αφορά τις κεντρικές δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της υγείας συνεχίζεται με βραδείς ρυθμούς, καθώς λόγω ελλείψεων προσωπικού η ικανότητα προκήρυξης νέων διαγωνισμών είναι ακόμη περιορισμένη. Η επίτευξη του απαραίτητου ελάχιστου επιπέδου στελέχωσης θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα για την ικανότητα της Ε.Κ.Α.Π.Υ. να λειτουργεί αποτελεσματικά και συστηματικά, ώστε να αξιοποιεί τις δυνατότητες εξοικονόμησης πόρων από τις κεντρικές δημόσιες προμήθειες.

Στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, καθιερώθηκε ένα νέο στεγαστικό επίδομα για τους ενοικιαστές, μέτρο που ενισχύει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα του ελληνικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Με το μέτρο αυτό αντιμετωπίζεται η υπερβολική επιβάρυνση του κόστους στέγασης, με την παροχή επιδότησης βάσει ελέγχου πόρων σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος για την πληρωμή του ενοικίου της κύριας κατοικίας

τους. Έως τα τέλη Απριλίου του 2019, έγιναν δεκτές περίπου 240 000 αιτήσεις, οι οποίες αντιστοιχούν σε περίπου 630 000 άτομα (σχεδόν το 6 % του ελληνικού πληθυσμού), αποτέλεσμα που συνάδει με τις αρχικές προσδοκίες.

Η μεταρρύθμιση του συστήματος παροχών αναπηρίας προχωρεί μεν, αλλά με σημαντικές καθυστερήσεις. Αναβαθμισμένες και απλουστευμένες διαδικασίες τίθενται σταδιακά σε εφαρμογή σε όλη τη χώρα. Η νέα προσέγγιση για τον καθορισμό του βαθμού αναπηρίας, βάσει τόσο ιατρικής όσο και λειτουργικής αξιολόγησης (η εφαρμογή της οποίας αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2019), πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή με βάση πιλοτικό έργο που έλαβε τεχνική υποστήριξη από την Παγκόσμια Τράπεζα. Λόγω των διοικητικών καθυστερήσεων, η αξιολόγηση του πιλοτικού έργου αναμένεται να ολοκληρωθεί μόλις στο τέλος του έτους, πράγμα που σημαίνει ότι το έργο δεν θα μπορέσει να ολοκληρωθεί πριν από το 2020. Θα πρέπει να καθοριστεί αναθεωρημένο χρονοδιάγραμμα στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα ενδιάμεσα στάδια, καθώς και τελική προθεσμία για την έγκριση του έργου.

Το πρόγραμμα για το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2019, στο πρόγραμμα συμμετείχαν περίπου 270 000 νοικοκυριά (περίπου 500 000 άτομα), με ετήσια δαπάνη περίπου 680 εκατ. EUR. Το ποσό αυτό είναι ελαφρώς χαμηλότερο σε σχέση με πέρυσι, ενδεχομένως λόγω των αποτελεσματικότερων ελέγχων και των ελέγχων επιλεξιμότητας, σε συνδυασμό με τη γενική βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης. Στο μεταξύ, προχωρεί η εφαρμογή του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ειδική δέσμευση για τα τέλη του 2019). Όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα (κοινωνική ένταξη), έχει συσταθεί δίκτυο Κέντρων Κοινότητας σε όλη τη χώρα, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, γεγονός που επεκτείνει την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο με συντονισμένο τρόπο. Για τον τρίτο πυλώνα (ένταξη στην αγορά εργασίας), οι αρχές αρχίζουν να υιοθετούν πιο συστηματική προσέγγιση στον σχεδιασμό και τη διαχείριση των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, η οποία επί του παρόντος δοκιμάζεται στο πλαίσιο πιλοτικού έργου.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η κατάσταση του χρηματοπιστωτικού τομέα εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, καθώς οι βελτιώσεις επέρχονται με πολύ αργούς ρυθμούς και υπάρχουν ακόμη σημαντικές ευπάθειες. Στις θετικές εξελίξεις μπορεί να αναφερθεί το γεγονός ότι η κατάσταση ρευστότητας των ελληνικών τραπεζών έχει βελτιωθεί περαιτέρω. Οι ελληνικές τράπεζες εξακολουθούν να βασίζονται κατά κύριο λόγο στην εσωτερική ικανότητά τους να παράγουν κεφάλαια, ικανότητα που εξασθένησε περαιτέρω λόγω της χαμηλής κερδοφορίας τους, εξαιτίας της χαμηλής ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού τους. Αν και σε γενικές γραμμές είναι επαρκής, η κεφαλαιακή θέση του τραπεζικού συστήματος επιδεινώθηκε ελαφρά κατά τη διάρκεια του 2018, σε συνθήκες χαμηλής κερδοφορίας και χαμηλής ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού, ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές πιστώσεις εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό μέρος των βασικών ιδίων κεφαλαίων κατηγορίας 1. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPL) μειώνονται σταδιακά, ωστόσο παραμένουν σε υψηλά επίπεδα, και ανέρχονταν σε 81,8 δισ. EUR στο τέλος του 2018, σε σύγκριση με την κορύφωσή τους στα 107,2 δισ. EUR τον Μάρτιο του 2016. Αυτό μεταφράζεται σε ποσοστό NPL 45,4 %, το οποίο είναι κατά 1,8 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το προηγούμενο έτος. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα, θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω σημαντικές προσπάθειες για να επιτευχθεί ταχύτερη μείωση των NPL.

Συνεχίζονται οι εργασίες σε μια σειρά πρωτοβουλιών για την ενίσχυση του πλαισίου εξυγίανσης των NPL, αλλά ο ρυθμός εφαρμογής παραμένει άνισος και θα πρέπει να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες. Πιο συγκεκριμένα:

- Η διεξαγωγή ηλεκτρονικών πλειστηριασμών προχωρεί σε όλη την επικράτεια, αν και με κάπως επιβραδυνόμενο ρυθμό. Παρ' όλα αυτά, μεγάλο μέρος των πλειστηριασμών (περίπου τα δύο τρίτα κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία που διαβίβασαν οι ελληνικές αρχές) ακυρώνεται, αναστέλλεται ή είναι ανεπιτυχές. Μέχρι στιγμής δεν έχει γίνει τίποτε για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Το ζήτημα των πιθανών διαδικαστικών καταχρήσεων εξετάζεται επί του παρόντος από τις αρχές μαζί με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (πρόκειται να εκδοθεί έκθεση τον Σεπτέμβριο του 2019), ενώ αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή δράσεις μετριασμού, στο πλαίσιο της τρέχουσας επανεξέτασης της εφαρμογής του ελληνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

- Η διαδικασία της σταδιακής εξάλειψης των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων εντός του πλαισίου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά καθυστερεί σημαντικά. Έχει αρχίσει η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων σχετικά με την εκκαθάριση των εκκρεμών δικαστικών υποθέσεων εντός του πλαισίου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά· η ολοκλήρωσή τους αναμένεται να παράσχει στήριξη στις ελληνικές αρχές ώστε να εκπονήσουν, έως τα τέλη Ιουνίου του 2019, αναθεωρημένο σχέδιο δράσης, ενώ ο αντίκτυπος του νέου μηχανισμού για την προστασία της πρώτης κατοικίας θα πρέπει να συνυπολογιστεί αργότερα κατά τη διάρκεια του έτους. Τα προκαταρκτικά στοιχεία δείχνουν αύξηση των υποθέσεων κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019, ενώ, στην ενδεικτική πορεία, οι αρχές προέβλεπαν μείωση. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να αυξηθεί η ικανότητα διεκπεραίωσης ώστε να επιτευχθεί η πλήρης εξάλειψη των συσσωρευμένων εκκρεμών υποθέσεων έως το 2021.
- Μετά την έγκριση του πρωτογενούς και του παράγωγου δικαίου που καθιερώνει ένα νέο σύστημα για την προστασία των επιλέξιμων πρώτων κατοικιών προς στήριξη της αναδιάρθρωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, συνεχίζονται οι τεχνικές εργασίες σχετικά με την ηλεκτρονική πλατφόρμα. Λόγω της πολυπλοκότητας της διαδικασίας, αναθεωρήθηκε το αρχικό χρονοδιάγραμμα, και η πλατφόρμα έχει πλέον προγραμματιστεί να τεθεί σε λειτουργία έως τα τέλη Ιουλίου του 2019. Η αλλαγή αυτή δεν αναμένεται να επηρεάσει την προβλεπόμενη λήξη της στο τέλος του 2019, ωστόσο θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τη διαδικασία εκτέλεσης κατά το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2019. Όσον αφορά την απαιτούμενη έγκριση του πλαισίου προστασίας από την Επιτροπή ως κρατικής ενίσχυσης, οι ελληνικές αρχές προτίθενται να υποβάλουν προσεχώς το επίσημο αίτημα. Ένα σημαντικό εκκρεμές ζήτημα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του νέου πλαισίου στην περίπτωση της εξυγίανσης των NPL είναι η απαιτούμενη παράταση της φορολογικής μεταχείρισης των διαγραφών που έληξε στο τέλος του 2018, η οποία θα πρέπει να πραγματοποιηθεί εγκαίρως.
- Στο πλαίσιο της δεύτερης έκθεσης ενισχυμένης εποπτείας, οι ελληνικές αρχές δεσμεύτηκαν να εναρμονίσουν και να βελτιώσουν κατά τρόπο συνολικό, εντός των επόμενων μηνών, τα καθεστάτα πτώχευσης και αφερεγγυότητας. Οι ελληνικές αρχές πρότειναν να αντιμετωπιστεί το ζήτημα είτε μέσω νομοπαρασκευαστικής επιτροπής είτε μέσω ομάδας εργασίας. Παρόλο που δεν έχει παραληφθεί καμία πρόταση μέχρι στιγμής, δεσμεύτηκαν να υποβάλουν πιο συγκεκριμένη πρόταση προσεχώς.
- Οι εργασίες για την αξιολόγηση της εφαρμογής του αναθεωρημένου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας συνεχίζονται, και σύντομα θα ολοκληρωθεί το στάδιο της συλλογής δεδομένων.
- Οι αρχές ανέφεραν περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την παροχή κατάρτισης στους δικαστές σε χρηματοοικονομικά θέματα, ιδίως στον τομέα της αφερεγγυότητας των νοικοκυριών. Οι αρχές συνέχισαν επίσης τον διορισμό των επιτυχόντων στους πρόσφατους διαγωνισμούς επιλογής προσωπικού για δικαστικούς υπαλλήλους.
- Μολονότι η χρήση του μηχανισμού εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών αυξήθηκε κάπως έως το πρώτο τρίμηνο του 2019, οι πρόσφατα εγκριθείσες νομοθετικές τροποποιήσεις του πλαισίου προκαλούν ανησυχία. Με τις τροποποιήσεις αυτές παρατάθηκε περαιτέρω η καταληκτική ημερομηνία για τη συμπερίληψη του χρέους στην αναδιάρθρωση, για δεύτερη φορά από την έκδοση του νόμου. Η απαίτηση για σταθερή καταληκτική ημερομηνία αποτελεί σημαντικό στοιχείο του μηχανισμού αυτού, δεδομένου ότι αποθαρρύνει τον σχεδιασμό στρατηγικών αθετήσεων και, ως εκ τούτου, συμβάλλει στην αποτροπή του ηθικού κινδύνου.
- Η διεκπεραίωση του υψηλού αποθέματος των εγγυήσεων του Δημοσίου που έχουν καταπέσει και αφορούν δάνεια προχωρά με χαμηλούς ρυθμούς και με υψηλό ποσοστό απόρριψης. Το σχέδιο δράσης που εγκρίθηκε από τις ελληνικές αρχές, τον Μάρτιο του 2019, βρίσκεται μέχρι στιγμής σε καλό δρόμο, αλλά δεν επιτρέπει την πλήρη εκκαθάριση των εγγυήσεων που κατέπεσαν σε εύλογο χρονικό διάστημα. Εξετάζονται ορισμένα πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση του ζητήματος της διαδικασίας εκκαθάρισης, ιδίως η πρόσληψη έκτακτου προσωπικού.
- Καλά σχεδιασμένες συστημικές πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν χρήσιμα στοιχεία στην εργαλειοθήκη της εξυγίανσης των NPL. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες, ώστε να εξεταστούν ενδελεχώς όλες οι διαθέσιμες επιλογές πολιτικής που θα μπορούσαν να στηρίξουν όλες τις τράπεζες σε περίπτωση ταχείας μείωσης των NPL. Οι αρχές συνεχίζουν να επεξεργάζονται το καθεστώς προστασίας περιουσιακών στοιχείων, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος ως προς τη

διερεύνηση του κατά πόσον το καθεστώς μπορεί επίσης να συμπληρωθεί με εταιρεία διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων.

Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ελλάδα στο πλαίσιο της Ευρωομάδας, το καθεστώς του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας θα παραμείνει αμετάβλητο και το Ταμείο θα συνεχίσει τις προσπάθειές του για την επίτευξη του τελικού στόχου της εκ νέου ιδιωτικοποίησης των μεριδίων του στις συστημικές τράπεζες κατά τα προσεχή έτη. Η πιθανή συμμετοχή των αρχών στο τελικό στάδιο υλοποίησης της στρατηγικής εκποίησης για το Ταμείο τελεί ακόμη υπό συζήτηση. Στις αρχές Μαΐου του 2019, πραγματοποιήθηκαν τελικά οι διορισμοί στις κενές θέσεις τόσο στην Εκτελεστική Επιτροπή (συμπεριλαμβανομένου του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου) όσο και στο Γενικό Συμβούλιο του Ταμείου.

ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι ελληνικές αρχές συνεχίζουν να παρακολουθούν την εξέλιξη της αγοράς εργασίας και των μισθών και προτίθενται να προβούν σε εκ των υστέρων αξιολόγηση της πρόσφατης αύξησης του κατώτατου μισθού. Προς τον σκοπό αυτόν, το Υπουργείο Εργασίας αναπτύσσει ένα εργαλείο παρακολούθησης που βασίζεται σε διοικητικά δεδομένα. Σύμφωνα με προκαταρκτικά δεδομένα, η αύξηση της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα υπήρξε έντονη τους πρώτους μήνες μετά την αύξηση του κατώτατου μισθού (Φεβρουάριος-Απρίλιος 2019), με μεγάλη αύξηση του αριθμού των καταχωρισμένων συμβάσεων. Η χρήση και η ενσωμάτωση πρόσθετων πηγών δεδομένων αναμένεται να καταστήσει δυνατή μια πιο αξιόπιστη εκτίμηση των επιπτώσεων των πρόσφατων αλλαγών πολιτικής, και η τεχνική υποστήριξη προς τον σκοπό αυτόν από την Παγκόσμια Τράπεζα αναμένεται να αρχίσει εντός του Ιουνίου 2019.

Το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας προχωρεί ομαλά. Το 2018 διενεργήθηκε μεγαλύτερος αριθμός επιθεωρήσεων σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, και τα δεδομένα από τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων δείχνουν μια θετική εικόνα, με σταθερή μείωση της συχνότητας της αδήλωτης εργασίας σε τομείς υψηλού κινδύνου.

Μια νέα ρήτρα σχετικά με τους κανόνες για τις απολύσεις (βάσει της οποίας μια απόλυση δεν είναι έγκυρη αν δεν συντρέχει «βάσιμος λόγος») εγκρίθηκε τον Μάιο του 2019. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, η ρήτρα αυτή δεν φαίνεται να μεταβάλλει ουσιωδώς τους ισχύοντες κανόνες, καθώς το δικαίωμα των εργαζομένων να μην απολύονται χωρίς «βάσιμο λόγο» είχε ήδη εισαχθεί στο ελληνικό νομικό σύστημα, με την επικύρωση του αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη το 2016. Απομένει να διαπιστωθεί σε ποιον βαθμό η νέα ρήτρα, η οποία, σύμφωνα με τις αρχές, αποσκοπεί στην ενίσχυση της νομικής σαφήνειας, θα επηρεάσει τον συνολικό αριθμό των απολύσεων, θα οδηγήσει σε αύξηση των δικαστικών αγωγών, καθώς θα αυξηθεί ο αριθμός των προσφυγών κατά αποφάσεων απόλυσης, και/ή θα οδηγήσει σε βελτίωση της διεκπεραίωσης των υποθέσεων αυτών από τα δικαστήρια.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αντιμετωπίζει μακροχρόνιες προκλήσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται η ανεπαρκής κατανομή πόρων, ο χαμηλός βαθμός αυτονομίας, οι πενιχρές εκπαιδευτικές επιδόσεις, οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και οι αδυναμίες στη διακυβέρνηση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ελλείψει συνολικής εκ των προτέρων αξιολόγησης, δεν είναι σαφές με ποιον τρόπο η τρέχουσα πολιτική για την αναβάθμιση των ιδρυμάτων τεχνικής εκπαίδευσης σε πανεπιστήμια θα βελτιώσει το κατακεραματισμένο τοπίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή θα αντιμετωπίσει την ανάγκη να καταστεί η τριτοβάθμια εκπαίδευση πιο σημαντική για την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι, στην επισκόπηση του ΟΟΣΑ για το 2018 σχετικά με την Ελλάδα⁽⁷⁾, διατυπώνονται συγκεκριμένες συστάσεις πολιτικής για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας του συστήματος.

ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα. Αυτό καταδεικνύει η στασιμότητα ή ακόμη και

⁽⁷⁾ Education for a Bright Future in Greece (Εκπαίδευση για ένα λαμπρό μέλλον στην Ελλάδα), ΟΟΣΑ, Απρίλιος 2018.

η ελαφρά επιδείνωση των επιδόσεων σε μια σειρά ευρέως χρησιμοποιούμενων δεικτών μέτρησης της ανταγωνιστικότητας (όπως είναι η κατάταξη της Παγκόσμιας Τράπεζας – «Doing Business»)⁽⁸⁾. Ένα βελτιωμένο επιχειρηματικό περιβάλλον θα συνέβαλλε επίσης στην αντιμετώπιση της διαρθρωτικής συνιστώσας της βραδείας αύξησης της παραγωγικότητας, με την αντιμετώπιση του επενδυτικού κενού που οφείλεται στην κρίση, τη μετανάστευση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και την ακόμη υψηλή μακροχρόνια ανεργία.

Χρειάζεται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την προώθηση των εξαγωγών, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος των αρχών για ποσοστό εξαγωγών ως προς το ΑΕΠ 50 % έως το 2025. Ο ρυθμός υλοποίησης των δύο σχετικών σχεδίων δράσης ήταν άνισος. Οι προσπάθειες θα πρέπει να επικεντρωθούν στην αύξηση της βάσης των εξαγωγέων, καθώς και στην εξαγωγική τάση της ελληνικής οικονομίας στο σύνολό της. Απαιτούνται επίσης περαιτέρω προσπάθειες για να εξαλειφθούν τα περιττά διαδικαστικά εμπόδια στο εμπόριο και να διευρυνθεί το άνοιγμα της οικονομίας, μεταξύ άλλων με τον περαιτέρω εξορθολογισμό των τελωνειακών διαδικασιών, με τη βοήθεια τεχνικής υποστήριξης από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Όσον αφορά τη μεταρρύθμιση στον τομέα της αδειοδότησης των επενδύσεων, βρίσκονται υπό εξέλιξη σημαντικές εργασίες. Παρά τις καθυστερήσεις σε ορισμένους τομείς, η μεταρρύθμιση φαίνεται να είναι, σε γενικές γραμμές, σε καλό δρόμο όσον αφορά τις προθεσμίες για τις ειδικές δεσμεύσεις σχετικά με την αδειοδότηση των επενδύσεων για τα τελευταία έτη του προγράμματος (σύστημα ΤΠΕ, νόμος-πλαίσιο για τις επιθεωρήσεις, επέκταση της απλούστευσης, μεταρρύθμιση της κατάταξης σε βαθμούς όχλησης). Αν και η συνέχιση των προσπαθειών για την ολοκλήρωση των μεταρρυθμιστικών δεσμεύσεων είναι θετική, η επάρκεια των υφιστάμενων μηχανισμών ελέγχου για να περιοριστεί ο κίνδυνος δυνητικής ανατροπής της πολιτικής παραμένει αβέβαιη. Απαιτείται μεγαλύτερη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών για να εξασφαλιστεί η ακεραιότητα των μεταρρυθμίσεων που έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα και να διασφαλιστεί η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης στο μέλλον.

Είναι σημαντικό να αξιολογηθεί ο πραγματικός αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων στην αγορά προϊόντων, που εγκρίθηκαν τα τελευταία χρόνια, ώστε να τελειοποιηθούν και να ενισχυθούν, όπου χρειάζεται. Από την εκτίμηση επιπτώσεων, που διενεργήθηκε από το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών για τις μεταρρυθμίσεις στους τομείς των φαρμακείων, των μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων και της λιανικής πώλησης την Κυριακή, προκύπτει ότι οι μεταρρυθμίσεις αυτές είχαν ήδη θετικό αντίκτυπο στον ανταγωνισμό και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών θα παράσχει επικαιροποιημένη εκτίμηση επιπτώσεων των εν λόγω μεταρρυθμίσεων, τον Σεπτέμβριο του 2019, και επιπλέον θα προβεί σε εκτίμηση επιπτώσεων προηγούμενων μεταρρυθμίσεων που επηρεάζουν τους μηχανικούς (συμπεριλαμβανομένων των μηχανικών δημοσίων έργων), τους δικηγόρους και τις ιδιωτικές κλινικές.

Στο έργο του κτηματολογίου σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος τους τελευταίους μήνες. Η Επιτροπή έλαβε την απόφαση να συγχρηματοδοτήσει από τα διαρθρωτικά ταμεία την τελευταία δέσμη συμβάσεων (περίπου 84 εκατ. EUR), και διατίθεται τεχνική υποστήριξη⁽⁹⁾. Ο τρέχων γύρος δηλώσεων ακινήτων σε όλη τη χώρα προχωρεί ικανοποιητικά· έχει δημιουργηθεί ηλεκτρονική πλατφόρμα και λειτουργεί σημαντικός αριθμός κτηματολογικών γραφείων σε όλη την Ελλάδα. Ωστόσο, η πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία του μελλοντικού θεσμικού πλαισίου για το κτηματολόγιο είναι άνιση, και η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να ενισχύσει την ομάδα για την υλοποίηση της μετάβασης στον νέο οργανισμό και να καταρτίσει λεπτομερές σχέδιο για την ενσωμάτωση των υποθηκοφυλακείων, με στόχο την τήρηση των προθεσμιών που είχαν τεθεί σύμφωνα με τις συμβουλές της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Η κατάρτιση των δασικών χαρτών (δέσμευση για τα μέσα του 2019) αναμένεται να ολοκληρωθεί εγκαίρως. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μαΐου 2019, έχουν αναρτηθεί για διαβούλευση δασικοί χάρτες για το 55 % της επικράτειας, από τους οποίους έχουν ήδη επικυρωθεί χάρτες για το 41 % της επικράτειας· οι χάρτες για το 98 % της επικράτειας αναμένεται να έχουν συνταχθεί έως τον Ιούλιο του 2019. Η κατάρτιση των δασικών

⁽⁸⁾ Οι προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπο το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα συζητήθηκαν στο πλαίσιο της ημερίδας για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, η οποία διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) στην Αθήνα, τον Μάρτιο του 2019. https://ec.europa.eu/info/events/integrating-greece-european-semester-policy-framework-2019-mar-20_en

⁽⁹⁾ Εκτελεστική απόφαση C(2019)299 της Επιτροπής, της 23.1.2019, για την έγκριση της χρηματοδοτικής συνεισφοράς στο μεγάλο έργο «Σύνταξη των προσωρινών κτηματολογικών υποβάθρων και δημιουργία της κτηματολογικής βάσης δεδομένων ανάρτησης σε περιοχές της τετάρτης γενιάς κτηματογραφίσεων» που επιλέχθηκε στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» στην Ελλάδα.

χαρτών για το υπόλοιπο 2 % της χώρας ανατέθηκε μέσω συμβάσεων τον Μάιο του 2019 και θα ολοκληρωθεί έως τον Φεβρουάριο του 2020. Η πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας δημιούργησε ερωτήματα σχετικά με την προσωρινή εξαίρεση των «συγκεντρώσεων κτιρίων» από τους δασικούς χάρτες. Οι αρχές προτίθενται να εκδώσουν ταχέως νομοθεσία για να αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες του Συμβουλίου της Επικρατείας και να αποφύγουν τις συνέπειες ως προς την έγκαιρη ολοκλήρωση των δασικών χαρτών.

Η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων στην αγορά ενέργειας έχει επιβραδυνθεί, ιδίως τους τελευταίους μήνες. Η εκποίηση των λιγνιτικών μονάδων της ΔΕΗ (καθυστερημένη ειδική δέσμευση για το τέλος του 2018) δρομολογήθηκε εκ νέου, αφού, μετά την παρέλευση της πρώτης προθεσμίας, το αποτέλεσμα ήταν να μην γίνει δεκτή καμία προσφορά. Συμφωνήθηκε νέο χρονοδιάγραμμα, το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τα τέλη Ιουνίου του 2019 και να περιλαμβάνει γνωμοδότηση σχετικά με τον δίκαιο χαρακτήρα των προσφορών. Η ΔΕΗ, κατόπιν διαβούλευσης με το Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος, εξέδωσε μονομερή απόφαση για παράταση της προθεσμίας της διαδικασίας έως τις 15 Ιουλίου και, ως εκ τούτου, το κλείσιμο δεν θα πραγματοποιηθεί εντός της συμφωνηθείσας προθεσμίας. Παρότι η Ελλάδα έχει πραγματοποιήσει ορισμένα αρχικά βήματα προς την κατεύθυνση της καθιέρωσης του Μοντέλου Στόχου για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2019), φαίνεται σαφές στην παρούσα συγκυρία ότι η έναρξη λειτουργίας της ενδοημερήσιας αγοράς, της αγοράς επόμενης μέρας και της αγοράς εξισορρόπησης, που έχει ήδη καθυστερήσει από το αρχικό πρόγραμμα για τον Απρίλιο του 2019, δεν θα πραγματοποιηθεί πριν από το 2020. Οι καθυστερήσεις αυτές θα έχουν αλυσιδωτές επιπτώσεις στη σύζευξη της Ελλάδας με τις γειτονικές αγορές της Ιταλίας και της Βουλγαρίας. Εν τω μεταξύ, οι δημοπρασίες προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας ΝΟΜΕ συνεχίστηκαν με τις ποσότητες που έχουν κατανεμηθεί, και οι καθυστερήσεις στην εκποίηση των λιγνιτικών μονάδων είχαν ως αποτέλεσμα να μην ενεργοποιηθεί ο προβλεπόμενος διορθωτικός μηχανισμός. Θετικό στοιχείο είναι ότι το μερίδιο αγοράς της ΔΕΗ υποχώρησε αργά κάτω από το 77 % τον Μάρτιο του 2019, έναντι 80 % όταν συντάχθηκε η τελευταία έκθεση ενισχυμένης εποπτείας, αλλά εξακολουθεί να απέχει από τον αρχικό στόχο του προγράμματος να πέσει το μερίδιο αγοράς της ΔΕΗ κάτω από το 50 % έως το 2020. Τα οικονομικά αποτελέσματα του 2018 για τη ΔΕΗ, που δημοσιοποιήθηκαν πρόσφατα, δείχνουν έντονη υποχώρηση της κερδοφορίας και επιδείνωση των προβλημάτων ταμειακών ροών, γεγονός που απαιτεί αποφασιστικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένης της τιμολογιακής πολιτικής και της είσπραξης των ληξιπρόθεσμων οφειλών. Εν τω μεταξύ, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά φυσικού αερίου έχουν προχωρήσει γενικά, με την ολοκλήρωση της πώλησης του διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς, του ΔΕΣΦΑ, και τον διαχωρισμό της εταιρείας παροχής αερίου ΔΕΠΑ σε τμήμα εμπορίας και τμήμα υποδομών, με σκοπό την προετοιμασία των συμφωνημένων συναλλαγών ιδιωτικοποίησης σύμφωνα με τις απαιτήσεις διαχωρισμού. Ο λογαριασμός των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) διατήρησε το πλεόνασμά του, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα ταμειακών ροών, που επηρεάζουν τους παραγωγούς ΑΠΕ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ (ΕΕΣΥΠ) ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Τον Ιούνιο του 2018, η Ελλάδα ανέλαβε δεσμεύσεις έναντι των Ευρωπαίων εταίρων να συνεχίσει και να ολοκληρώσει το σημαντικό έργο της ΕΕΣΥΠ, που συγκεντρώνει σε μία ενιαία θεσμική δομή σημαντικό χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων και συμμετοχών σε δημόσιες επιχειρήσεις. Στη δήλωση της Ευρωμάδας του Ιουνίου 2018 προβλέπεται ότι το στρατηγικό σχέδιο της ΕΕΣΥΠ θα εφαρμόζεται σε διαρκή βάση. Επιπλέον, οι αρχές δεσμεύτηκαν να ολοκληρώσουν την αξιολόγηση, και την αντικατάσταση, εφόσον απαιτείται, των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου όλων των κρατικών επιχειρήσεων έως τα μέσα του 2019. Η εφαρμογή του στρατηγικού σχεδίου έχει προχωρήσει σύμφωνα με τον προγραμματισμό και η αξιολόγηση των Διοικητικών Συμβουλίων προχωρεί ικανοποιητικά. Μέχρι σήμερα, η ΕΕΣΥΠ έχει ορίσει 39 μέλη Διοικητικών Συμβουλίων (εκτελεστικά και μη εκτελεστικά) στις άμεσες και άλλες θυγατρικές της. Ωστόσο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί με αποτελεσματικό τρόπο με την πάροδο του χρόνου, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστούν ανταγωνιστικές αμοιβές των επαγγελματιών μελών των Διοικητικών Συμβουλίων.

Σημειώθηκε επίσης πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης στις κρατικές επιχειρήσεις που αποτελούν μέρος της ΕΕΣΥΠ. Η εφαρμογή του μηχανισμού συντονισμού που διέπει την αλληλεπίδραση μεταξύ των αρχών και της ΕΕΣΥΠ όσον αφορά τις εντολές και τους στόχους των κρατικών επιχειρήσεων που υπάγονται στην ΕΕΣΥΠ έχει δρομολογηθεί και βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο για τις πρώτες τέσσερις κρατικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, η πρόσφατη νομοθεσία και οι πρόσφατες δράσεις σε ορισμένους τομείς (π.χ. περιφερειακοί αερολιμένες) φαίνεται ότι πιθανόν αλληλεπικαλύπτονται με τη λειτουργία

του μηχανισμού συντονισμού ή ότι επηρεάζουν τα δικαιώματα της ΕΕΣΥΠ όσον αφορά ορισμένα περιουσιακά στοιχεία που μεταβιβάζονται σε αυτή· αυτό θα πρέπει να διορθωθεί και να αποφευχθεί στο μέλλον.

Η εφαρμογή του σχεδίου για την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων είναι καίριας σημασίας για την τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων, την αύξηση της αποδοτικότητας και την παροχή χρηματοδότησης στο κράτος. Τον Ιούνιο του 2018, οι αρχές ανέλαβαν ειδική δέσμευση έναντι των εταίρων της Ευρωομάδας για την εφαρμογή του σχεδίου αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων, το οποίο θα επικαιροποιείται κάθε έξι μήνες και, στο πλαίσιο αυτό, για την ολοκλήρωση των συναλλαγών για τα Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ) και τη μαρίνα Αλίμου έως τα μέσα του 2019. Περαιτέρω δεσμεύσεις αναλήφθηκαν για τα τέλη του 2019 και μετέπειτα. Επιπλέον, η συναλλαγή για το Ελληνικό (ανάπτυξη του χώρου του πρώην Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, ειδική δέσμευση για το τέλος του 2018) εξακολουθεί να εκκρεμεί, παρά την ικανοποιητική πρόοδο, λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας του έργου. Στο Ελληνικό, οι αρχές συνέχισαν να καταβάλλουν προσπάθειες για την πλήρωση των αναβλητικών αιρέσεων προκειμένου να καταστεί δυνατή η μεταβίβαση των μετοχών στον προτιμητέο επενδυτή. Εάν οι αρχές συνεχίσουν τις εργώδεις προσπάθειες, το χρηματοοικονομικό κλείσιμο θα μπορούσε να είναι εφικτό εντός των επόμενων μηνών.

Η πρόοδος όσον αφορά τις συναλλαγές που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων, που αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2019 (ειδικές δεσμεύσεις για τα μέσα και το τέλος του 2019), έχει καθυστερήσει, καθώς η πρόοδος στις μικρότερες συναλλαγές αντισταθμίζεται από καθυστερήσεις σε άλλες. Η τρέχουσα κατάσταση μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

- Μαρίνα Αλίμου: Ο προτιμητέος προσφέρων επελέγη με διαδικασία ηλεκτρονικού πλειστηριασμού τον Απρίλιο του 2019· η πρόοδος είναι ικανοποιητική, αν και το χρηματοοικονομικό κλείσιμο δεν αναμένεται πριν από το τέταρτο τρίμηνο του 2019.
- Η συναλλαγή Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ) παρουσιάζει καθυστερήσεις, καθώς δεν υποβλήθηκε καμία δεσμευτική προσφορά για την κοινή πώληση. Επιτεύχθηκε συμφωνία με τις ελληνικές αρχές να δοθεί στο Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) η τεχνική εντολή να διερευνήσει όλες τις διαθέσιμες εναλλακτικές επιλογές για να προχωρήσει η συναλλαγή.
- Η πώληση του 30 % του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ): η διαδικασία παραμένει στάσιμη λόγω των διαφωνιών μεταξύ των ελληνικών αρχών και της AniAlliance, μετόχου που κατέχει το 40 % του ΔΑΑ, όσον αφορά τα δικαιώματα εταιρικής διακυβέρνησης που συνοδεύουν το μερίδιο του 30 % μετά την πώληση. Οι ελληνικές αρχές δεσμεύτηκαν να επιδιώξουν την άμεση επίλυση του θέματος, με στόχο να ξεκινήσει η διαδικασία υποβολής προσφορών για την πώληση του 30 % του ΔΑΑ έως το τέλος Ιουνίου 2019.
- ΔΕΠΑ — Δημόσια Επιχείρηση Αερίου: η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την πώληση μεριδίου 50 % συν μία μετοχή της ΔΕΠΑ Εμπορίας αναμένεται να δημοσιευτεί τις επόμενες εβδομάδες και θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με τους όρους λειτουργίας που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ των αρχών και των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.
- Η συναλλαγή Εγνατία συνεπάγεται την ανάθεση σύμβασης μακροχρόνιας παραχώρησης για τη λειτουργία και τη συντήρηση του αυτοκινητοδρόμου και των τριών κάθετων αξόνων της. Τον Ιανουάριο του 2019, οι αρχές συμφώνησαν επί σειράς μέτρων για να αντιμετωπιστούν τα συνεχή εμπόδια που τίθενται στην παραχώρηση. Οι περισσότερες από τις συμφωνηθείσες δράσεις που έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί έως σήμερα έχουν υλοποιηθεί στον βαθμό που ήταν τεχνικά εφικτό. Είναι επιτακτική ανάγκη να ολοκληρώσουν οι αρχές όλες τις εκκρεμώσες δράσεις που απαιτούνται για να πραγματοποιηθεί η υποβολή δεσμευτικών προσφορών.
- Περιφερειακοί λιμένες: Υπάρχει σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον για συγκεκριμένες και/ή συνδυασμένες λιμενικές δραστηριότητες/υπηρεσίες μέσω συμφωνιών επιμέρους παραχώρησης στους λιμένες της Αλεξανδρούπολης, της Καβάλας (ειδικές δεσμεύσεις για το τέλος του 2019), της Ηγουμενίτσας και της Κέρκυρας (ειδικές δεσμεύσεις για τα μέσα του 2021). Ωστόσο, η εκδήλωση ενδιαφέροντος για τους δύο λιμένες προϋποθέτει την προηγούμενη έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης, η οποία θα περιλαμβάνει τις συγκεκριμένες δραστηριότητες που υπόκεινται σε επιμέρους παραχώρηση, καθώς και τα τέλη που πρέπει να καταβάλλουν οι επιμέρους παραχωρησιούχοι στις αρμόδιες λιμενικές αρχές.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Έχει σημειωθεί γενική πρόοδος ως προς τις ειδικές δεσμεύσεις για τα μέσα του 2019 στον τομέα της μεταρρύθμισης του δημόσιου τομέα. Όσον αφορά την προετοιμασία ανεξάρτητης αξιολόγησης της καθυστερημένης διαδικασίας επιλογής των Διοικητικών Γραμματέων, οι αρχές ζήτησαν τεχνική υποστήριξη από την Επιτροπή και η τελική αξιολόγηση αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2019· οι επακόλουθες ενέργειες αναμένονται έως τον Σεπτέμβριο του 2019· ταυτοχρόνως, ο ρυθμός διορισμού των Διοικητικών Γραμματέων παραμένει πολύ αργός. Η διαδικασία επιλογής έχει ολοκληρωθεί και για τους 90 Γενικούς Διευθυντές, ενώ έχει διοριστεί το ένα τρίτο των Διευθυντών (και οι υπόλοιποι αναμένεται να διοριστούν έως τα τέλη Ιουλίου), και η πρόσληψη Προϊσταμένων Τμήματος αναμένεται να ξεκινήσει έως τα τέλη Ιουνίου και να ολοκληρωθεί έως τον Οκτώβριο. Σημειώνεται πρόοδος στον τρίτο κύκλο κινητικότητας, που ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2018· ενώ η διαδικασία υπόκειται σε καθυστερήσεις και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια, η σταδιακή αύξηση του αριθμού των φορέων και των αιτήσεων για κάθε κύκλο αποτελεί θετικό μήνυμα ότι ο δημόσιος τομέας έχει ενστερνιστεί την εν λόγω μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης. Ο κύκλος αξιολόγησης των επιδόσεων για το 2018 αναμένεται να ολοκληρωθεί εγκαίρως.

Συνεχίστηκε η πρόοδος προς την καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, το οποίο αναμένεται να προχωρήσει με στόχο να ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2019. Ειδικότερα, 745 φορείς της γενικής κυβέρνησης (περίπου το μισό του συνόλου) έχουν ολοκληρώσει τα ψηφιακά οργανογράμματά τους, ενώ έχουν συμπληρωθεί σχεδόν 135 000 περιγράμματα θέσεων εργασίας (δηλ. περίπου το 70 % του συνόλου των θέσεων). Η επιτυχής ολοκλήρωση της εν λόγω διαδικασίας θα παράσχει τα κύρια στοιχεία για το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού.

Η πρόοδος όσον αφορά τον εξορθολογισμό του υφιστάμενου συστήματος κατάταξης των θέσεων εργασίας, με σκοπό να ευθυγραμμιστούν με τις λειτουργίες που αναφέρονται στα γενικά περιγράμματα θέσεων εργασίας, είναι περιορισμένη. Αν και η πρώτη συνεδρίαση της διυπουργικής ομάδας εργασίας τον Μάιο ήταν ένα ευπρόσδεκτο πρώτο βήμα, οι αρχές θα πρέπει να επιταχύνουν την εφαρμογή του χάρτη πορείας, αξιοποιώντας επίσης πλήρως την παρεχόμενη τεχνική υποστήριξη.

Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την κωδικοποίηση της νομοθεσίας, με τη θέσπιση νόμου που ενισχύει την εντολή της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης, αλλά οι εργασίες για τον διυπουργικό συντονισμό παραμένουν στάσιμες. Είναι σημαντικό να καθοριστούν σαφώς οι επιχειρησιακές λεπτομέρειες της διαδικασίας κωδικοποίησης της νομοθεσίας και ο επιμερισμός των ρόλων, μεταξύ άλλων, ανάμεσα στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης και τα Υπουργεία. Έχουν αρχίσει οι τεχνικές εργασίες για την κατάρτιση ενιαίου Κώδικα Εργατικού Δικαίου και Κώδικα Νομοθετημάτων Εργατικού Δικαίου (ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2020), αλλά αναμένεται ακόμη να σημειωθεί συγκεκριμένη πρόοδος. Όσον αφορά τον διυπουργικό συντονισμό, δεν έχει αναφερθεί καμία συγκεκριμένη πρόοδος μετά την έγκριση του διυπουργικού εγχειριδίου, τον Ιούνιο του 2018, και αναμένεται να πραγματοποιηθεί εγκαίρως, για την επόμενη έκθεση ενισχυμένης εποπτείας, ενημέρωση από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού σχετικά με τις δράσεις που έχουν ξεκινήσει και τον σχεδιασμό για τις δράσεις που πρόκειται να δρομολογηθούν.

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα εξακολουθούν να παρακολουθούν προσεκτικά τον αριθμό των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα. Το πρόγραμμα προσλήψεων για το 2019, καθώς και για την περίοδο 2020-2022, όπως περιλαμβάνεται στη Μεσοπρόθεσμη Δημοσιονομική Στρατηγική του 2018, φαίνεται να τηρεί τον κανόνα «μία πρόσληψη για κάθε αποχώρηση» για προσλήψεις νέου μόνιμου προσωπικού στον δημόσιο τομέα, αν και το 2018 δεν τηρήθηκε το ανώτατο όριο για το έκτακτο προσωπικό. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των έκτακτων υπαλλήλων θα πρέπει να μειωθεί κατά 1 550 άτομα περίπου το 2019, προκειμένου να διατηρηθεί το συνολικό μέγεθος του δημόσιου τομέα. Όσον αφορά την αποτελεσματική παρακολούθηση, δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί οι συμφωνηθείσες δράσεις για τη βελτίωση της υποβολής στοιχείων σχετικά με την απογραφή, ενώ τα επικαιροποιημένα στοιχεία προσωπικού για το 2019 δεν έχουν ακόμη αναρτηθεί στον δικτυακό τόπο της απογραφής.

Οι μισθολογικές ρυθμίσεις που εγκρίθηκαν πρόσφατα ενέχουν κινδύνους για το ενιαίο μισθολόγιο, και εκκρεμούν ακόμη ορισμένες αποφάσεις για την ολοκλήρωση της εν λόγω μεταρρύθμισης. Αν και το πραγματικό δημοσιονομικό κόστος των πρόσφατων αποφάσεων για την επέκταση της κάλυψης των «προσωπικών διαφορών» για ορισμένα υπουργεία είναι μικρό, δημιουργεί διαρθρωτικά προβλήματα και δημοσιονομικό κίνδυνο, καθώς άλλα υπουργεία ενδέχεται να επιδιώξουν παρόμοιες μισθολογικές ρυθμίσεις. Εάν εξετάζεται το ενδεχόμενο ειδικών μισθολογικών ρυθμίσεων και προσαρμογών στη διαδικασία πρόσληψης

μόνιμου προσωπικού για τις ανεξάρτητες αρχές, θα ήταν προτιμότερο οι εν λόγω ρυθμίσεις να αποτελούν μέρος συστηματικής προσέγγισης και όχι εξαιρέσεων ad hoc στο ισχύον νομικό πλαίσιο.

Οι ελληνικές αρχές προχωρούν στο προπαρασκευαστικό στάδιο της δεύτερης φάσης του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων, το οποίο ενεργοποιήθηκε νωρίτερα εφέτος και έχει προγραμματιστεί να ολοκληρωθεί έως τα μέσα του 2020. Στο πλαίσιο αυτό, η ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προσφορών για την ηλεκτρονική κατάθεση των δικογράφων στα δικαστήρια αποτελεί ειδική δέσμευση για τα μέσα του 2019, και οι διαδικασίες για τη δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα σχέδια των τευχών δημοπράτησης όσον αφορά τα έργα της δεύτερης φάσης πρόκειται να ολοκληρωθούν σύντομα. Επιπλέον, η εφαρμογή της ηλεκτρονικής κατάθεσης των δικαστικών εγγράφων (δικογράφων), που είναι ήδη διαθέσιμη σε διάφορα δικαστήρια, προχωρά με νομική και τεχνική υποστήριξη, προκειμένου να διευκολυνθεί η πλήρης ανάπτυξή της.

Στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς, οι αρχές συνέχισαν να καταβάλλουν προσπάθειες, των οποίων ηγείται η Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Ορισμένες νομικές πρωτοβουλίες που προωθεί η Γραμματεία πρόκειται να κατατεθούν προς ψήφιση στο Κοινοβούλιο, σχετικά με τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος, τον εσωτερικό έλεγχο και την εντολή της Γραμματείας. Ειδικότερα, ο νόμος για τον εσωτερικό έλεγχο αναμένεται να εγκριθεί σύντομα, πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους οι νεοεκλεγείσες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι αρχές δεσμεύτηκαν επίσης να επιταχύνουν τις εργασίες για τη δημιουργία μηχανισμού συντονισμού για τις υποθέσεις διαφθοράς, αν και δεν έχει σημειωθεί συγκεκριμένη πρόοδος κατά την παρούσα περίοδο αναφοράς.

Η Επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί τις εξελίξεις σε σχέση με τις νομικές διαδικασίες κατά των μελών του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων του ΤΑΠΗΕΔ και του πρώην προέδρου και ανώτερων στελεχών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Στην υπόθεση κατά του πρώην προέδρου της ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ανδρέα Γεωργίου, σχετικά με κατηγορίες που αφορούσαν δημοσιονομικά στατιστικά στοιχεία, το Εφετείο Αθηνών εξέδωσε απόφαση υπέρ του, η οποία δημοσιεύτηκε στις 8 Μαρτίου 2019. Δεδομένου ότι ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δεν άσκησε αναίρεση, η απόφαση έχει νομική ισχύ και η υπόθεση σχετικά με το υπερβολικό έλλειμμα έχει απορριφθεί αμετάκλητα. Πρόκειται για πολύ θετική εξέλιξη. Όσον αφορά άλλες εκκρεμείς υποθέσεις, η εκδίκαση της έφεσης που άσκησε ο κ. Γεωργίου στην αγωγή για συκοφαντική δυσφήμιση έχει προγραμματιστεί για τον Μάιο του 2019. Όσον αφορά το Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων, μια θετική εξέλιξη, μετά την τελευταία έκθεση ενισχυμένης εποπτείας, ήταν η έκδοση απαλλακτικής απόφασης από το Εφετείο Αθηνών σε σύνθεση τμήματος (δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί). Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και στις δύο διαδικασίες για να υποβάλει τις απόψεις της στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μια σημαντική συγκυρία όσον αφορά τις επιλογές πολιτικής που απαιτούνται για την επίτευξη σταθερής και βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης. Η Ελλάδα πραγματοποίησε μια καλή αρχή όσον αφορά το μεταπρογραμματικό περιβάλλον, από τη λήξη του προγράμματος του ΕΜΣ τον Αύγουστο του 2018. Η πραγματική ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας διατηρήθηκαν, και η Ελλάδα υπερκάλυψε για μία ακόμη φορά τον στόχο για το πρωτογενές πλεόνασμα το 2018. Αν και με κάποια καθυστέρηση, η ολοκλήρωση των ειδικών μεταρρυθμιστικών δεσμεύσεων, που προβλεπόταν για τα τέλη του 2018, κατέστησε δυνατή την εφαρμογή πρόσθετων μέτρων για το χρέος ύψους 970 εκατ. EUR τον Απρίλιο του 2019. Η Ελλάδα άρχισε επίσης να ανακτά την πρόσβαση στις αγορές και επωφελήθηκε από τις αναβαθμίσεις από τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που κληροδότησε η κρίση, όπως φαίνεται από τα υψηλά επίπεδα του δημόσιου χρέους, των μη εξυπηρετούμενων δανείων και της ανεργίας. Για τη μείωση αυτών των ανισορροπιών θα χρειαστούν πολλά έτη συνεχούς εφαρμογής των θεσμικών και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησαν τα τελευταία χρόνια για τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και του κράτους, καθώς και οικονομική ανάπτυξη επί πολλά έτη.

Ο ρυθμός εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων επιβραδύνθηκε τους τελευταίους μήνες και δεν διασφαλίζεται η συνέπεια ορισμένων μέτρων με τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί έναντι των Ευρωπαίων εταίρων. Ενώ υπάρχουν ορισμένοι τομείς πολιτικής στους οποίους συνεχίζεται η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων (π.χ. ορισμένα ζητήματα που σχετίζονται με το κτηματολόγιο, το Ελληνικό), υπάρχει κίνδυνος να μην ολοκληρωθούν εμπρόθεσμα οι περισσότερες από τις 15 ειδικές δεσμεύσεις για τα μέσα του 2019. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας (αξιολογήσεις αναπηρίας), της δημόσιας

διοίκησης (διορισμός των Διοικητικών Γραμματέων) και της ενέργειας (εφαρμογή του Μοντέλου Στόχου), οι καθυστερήσεις αυτές ενδέχεται να διαρκέσουν πολλούς μήνες. Η Επιτροπή τονίζει επίσης πόσο σημαντικό είναι να λάβουν οι ελληνικές αρχές μέτρα που θα καταστήσουν δυνατή την ομαλή διεξαγωγή των εν εξελίξει διαγωνισμών ιδιωτικοποίησης (π.χ. ΕΛΠΕ, Εγνατία, Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών), κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019.

Από τις προβολές των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων προκύπτει ότι, μετά την έγκριση των δημοσιονομικών μέτρων τον Μάιο του 2019, υπάρχουν κίνδυνοι για την επίτευξη του συμφωνηθέντος στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5 % του ΑΕΠ το 2019 και μετά, καθώς και για τη συμμόρφωση με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2020. Η ποιότητα των πρόσφατων δημοσιονομικών μέτρων προκαλεί ανησυχία, δεδομένου του στόχου να καταστούν τα δημόσια οικονομικά πιο ευνοϊκά για την ανάπτυξη και να κατευθυνθεί υψηλότερο ποσοστό των κοινωνικών δαπανών προς τις ομάδες πληθυσμού με τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης φτώχειας.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Μετά την επιτυχή έκδοση ομολόγων τον Ιανουάριο, η Ελλάδα βγήκε στις αγορές για δεύτερη φορά τον Μάρτιο του 2019. Χάρη στη βελτίωση του περιβάλλοντος της αγοράς και στην αναβάθμιση των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους προχώρησε για πρώτη φορά από το 2010 στην έκδοση 10ετούς κρατικού ομολόγου, συγκεντρώνοντας 2,5 δισ. EUR με απόδοση επαναπροσφοράς 3,9 % εν μέσω ισχυρής ζήτησης. Έκτοτε, οι διαφορές απόδοσης της Ελλάδας βελτιώθηκαν περαιτέρω τον Απρίλιο: η απόκλιση σε σχέση με το γερμανικό ομόλογο αναφοράς ανήλθε κατά μέσο όρο σε 340 εκατοστιαίες μονάδες στη 10ετή διάρκεια. Ωστόσο, τον τελευταίο καιρό, τα ελληνικά ομόλογα δέχτηκαν πιέσεις, ιδίως μετά τις ανακοινώσεις για τα νέα δημοσιονομικά μέτρα στις 7 Μαΐου. Τα ταμειακά διαθέσιμα παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα και ανέρχονταν σε 24,3 δισ. EUR στα τέλη Μαρτίου· συμπεριλαμβανομένων των ταμειακών διαθεσίμων των φορέων της γενικής κυβέρνησης στον Ενιαίο Λογαριασμό Θησαυροφυλακίου, τα αποθεματικά ανέρχονταν σε 33,7 δισ. EUR.

Από την τεχνική επικαιροποίηση της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους προκύπτει ότι η εκτίμηση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους είναι σε γενικές γραμμές αμετάβλητη. Το βασικό σενάριο δείχνει ότι το χρέος παραμένει σε καθοδική πορεία, αν και παραμένει σε ποσοστό πάνω από το 100 % του ΑΕΠ έως το 2048. Οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της Ελλάδας θα κυμαίνονται γύρω στο 10 % του ΑΕΠ έως το 2032 και θα παραμείνουν περίπου στο 17 % του ΑΕΠ στο τέλος του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων. Δεν είναι ακόμη δυνατή η πλήρης ενσωμάτωση των πρόσφατων δημοσιονομικών μέτρων στην ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους, δεδομένου ότι απαιτείται περαιτέρω ανάλυση του αντικτύπου τους στην ανάπτυξη και είναι αναγκαία μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τον προσανατολισμό των πολιτικών μεσοπρόθεσμα. Ωστόσο, οι πολιτικές που επηρεάζουν αρνητικά το πρωτογενές πλεόνασμα και το αναπτυξιακό δυναμικό θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην πορεία του χρέους.